

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING i Nackas kommunala skolor

Innehållsförteckning

Inledning	2
Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar	2
Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning	2
Att styra och leda arbetet med studie- och yrkesvägledning	2
Information inför val av studier och yrken	3
Definitioner av begreppet studie- och yrkesvägledning	4
Studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse	4
Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse	4
Kontinuerlig vägledning	4
Valkompetens	5
Så här gör Nackas kommunala skolor	5
Kvalitetsuppföljning	6
Referenser	7
Bilagor	7

Inledning

Den här vägledningen är till för dig som arbetar som skolledare, studie- och yrkesvägledare och lärare i Nackas kommunala skolor. Här tar vi upp vilka lagar och regler som styr arbetet med studie- och yrkesvägledning. Vägledningen klargör vem som ansvarar för att säkerställa att eleverna får utbildning i studie- och yrkesvägledning samt hur arbetet utvärderas och följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolan ska också själv utforma en lokal aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning (bilaga 1 och 2). Målet med den lokala aktivitetsplanen är att bidra till en likvärdig och kvalitativ studie- och yrkesvägledning.

I förslaget på årshjul för de olika skolformerna (bilaga 3) finns det stöd för hur arbetet kan läggas upp under ett läsår.

Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar

Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning är rekommendationer om hur huvudman, rektor, studie- och yrkesvägledare och lärare kan eller bör handla för att uppfylla kraven i bestämmelserna i skollagen (2010:800) och läroplanerna.

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning

Råden behandlar hur studie- och yrkesvägledning är kopplad till andra områden som rör de olika skolformerna. Ett viktigt budskap i de allmänna råden är att undervisning, information och vägledningssamtal tillsammans utgör den studie- och yrkesvägledning som ska stödja elevens val av studier och yrken.

Råden och kommentarerna ska fungera som ett stöd för planering och genomförande av verksamheten och att studie- och yrkesvägledningen blir likvärdig och av hög kvalitet.

Att styra och leda arbetet med studie- och yrkesvägledning

Huvudmannen bör

1. konkretisera vad de nationella målen för studie- och yrkesvägledning innebär för den egna verksamheten
2. vid beslut om organisation och resursfördelning säkerställa att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan tillgodoses.

Rektorn bör

1. se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning

2. tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem
3. se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval
4. se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

Skolverkets allmänna råd Arbete med studie- och yrkesvägledning sid. 15.

Information inför val av studier och yrken

Kommunen bör säkerställa att kommunens medborgare informeras om sina möjligheter till utbildning.

Rektorn bör se till att det finns strategier för att alla elever ska få en allsidig information om studier och yrken utifrån sina behov.

Studie- och yrkesvägledaren och läraren bör ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att kritiskt granska information om studier och yrken samt göra dem medvetna om vilket ansvar de själva har för sina studie- och yrkesval. I uppgiften ingår också att se till att eleverna får saklig och aktuell information om arbetslivets kvalifikationskrav och om hur arbetsmarknaden ser ut inom olika yrkesområden.

Studie- och yrkesvägledaren bör se till att

- informationen om utbildningsvägar och yrken är aktuell, opartisk, tillförlitlig och tillgänglig för eleverna när de behöver den
- varje elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan får information om de kurser och utbildningar som finns inom gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan samt vilka val som kan ha betydelse för vidare studier
- eleverna i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får information om valmöjligheter i form av inriktningar, kurser och yrkesutgångar samt om vilka konsekvenser ett byte av studieinriktning och kurser medför
- eleverna i gymnasieskolan får information om vidare studier och vilka val som kan ha betydelse för dessa
- eleverna inom och sökande till vuxenutbildningen får tillgång till information om de kurser och utbildningar som de kan behöva för att nå sina studiemål.

Skolverkets allmänna råd Arbete med studie- och yrkesvägledning sid. 31–32.

Definitioner av begreppet studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse

Vägledning i vid bemärkelse är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkännet.

Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse

Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

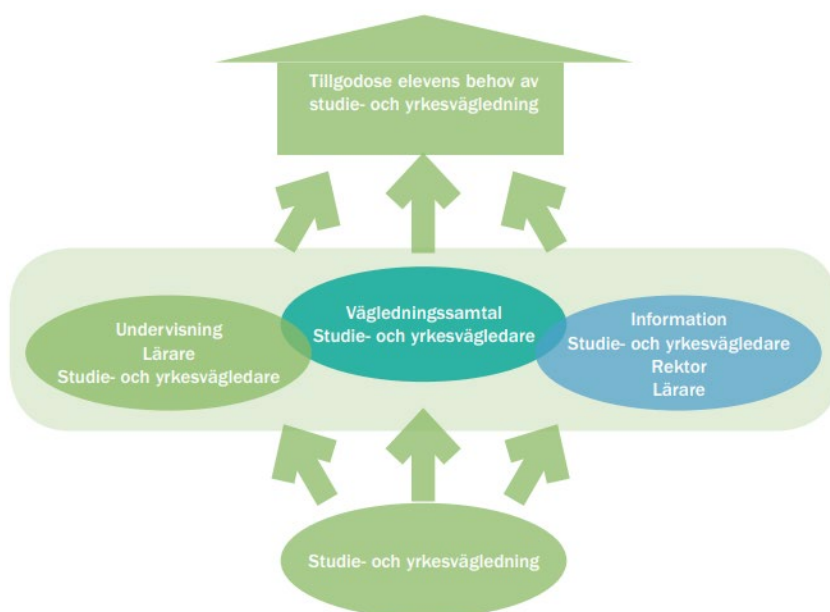

Bild: Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie- och yrkesvägledning* sid. 13.

Kontinuerlig vägledning

Med kontinuerlig vägledning menas att skolan organiserar studie- och yrkesvägledningen som en integrerad del av undervisningen, genom hela skolgången. Skolan arbetar därmed medvetet och målinriktat med arbetslivsanknytning och personlig utveckling för eleverna.

Valkompetens

För att kunna hantera valsituationer behövs ett antal kompetenser. Eleven behöver på ett strukturerat sätt kunna samla, analysera, sätta samman och organisera utbildnings- och yrkesinformation. Eleven behöver också kunna fatta och genomföra beslut samt hantera övergångar och växlingar i livet. Med andra ord ska eleven ges möjlighet att utveckla en så kallad valkompetens.

Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie- och yrkesvägledning* sid. 11.

Valkompetens

Bild: Skolverket

Så här gör Nackas kommunala skolor

Med det här dokumentet klargör vi hur ansvarsfördelningen ser ut för att säkerställa att eleverna får utbildning i studie- och yrkesvägledning samt för hur arbetet utvärderas och följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet.

Ett kontinuerligt arbete med studie- och yrkesvägledning, enligt gällande föreskrifter, ska leda till att eleverna i Nackas kommunala skolor får

- fördjupade kunskaper om sig själva
- en breddad och fördjupad kunskap om utbildning, entreprenörskap och arbetsmarknad
- lära sig att väga för- och nackdelar i en valsituation och se konsekvenser av olika beslut
- kunskaper, erfarenheter och motivation inför vidare studie- och yrkesval
- inblick i olika arbetsmiljöer och olika yrkesområden genom prao och/eller praktik samt möten med olika yrken
- kännedom om de rättigheter och skyldigheter krav ställs på en arbetstagare
- en undervisning med integrerad studie- och yrkesvägledning.

Inspirerat av Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar sid. 80.

Efter genomgången utbildning i Nackas kommunala skolor ska eleven ha

- utvecklat och ökat sin självkännedom och fått stöd i att utforska, identifiera och formulera intressen, möjligheter och drömmar inför framtiden
- ökat sin medvetenhet om påverkansfaktorer vid valsituationer såsom; genus, traditioner, kompisar och vuxna i deras närhet
- ökat sin medvetenhet om sambandet mellan skolämnen och arbetsliv
- fått underlag att på egen hand söka och kritiskt granska information för att kunna göra medvetna val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning
- fått en inblick i närsamhället och ökat sina insikter i varför man arbetar och hur man söker arbete
- fått kännedom om olika möjligheter till fortsatt utbildning såväl i Sverige som i andra länder
- utvecklat valkompetens
- fått utrymme att utvecklas i en tillåtande miljö där alla aktivt arbetar normkritiskt för att motverka stereotypa val av framtida utbildning och yrkesinriktning, grundat i kön, socioekonomiskt och/eller kulturell bakgrund
- ökat sina kunskaper om olika yrken och branscher samt fått kunskap om hur arbetsmarknaden fungerar
- en positiv förväntan på sin egen framtid.

Inspirerat av Studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar sid. 59.

Kvalitetsuppföljning

Studie- och yrkesvägledningen utvärderas i enhetens systematiska kvalitetsarbete utifrån de aktiviteter som skolan har genomfört i de olika årskurserna samt huvudmannens konkretisering av målen för studie- och yrkesvägledningen.

Det åligger huvudmannen att följa upp och säkerställa att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan tillgodoses.

Referenser

Lagar

Skollagen (2010:800).

Förordningar

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

Förordningen (SKOLFS 2010:255) om läroplan för grundsärskolan.

Förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan.

Förordningen (SKOLFS 2013:148) om läroplan för gymnasiesärskolan.

Allmänna råd

Skolverket - Allmänna råd med kommentarer Arbeta med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180).

Övrigt

Granath, C (2019) Studie- och Yrkesvägledning – hela skolans ansvar. Stockholm: Sanoma Utbildning.

Bilagor

Bilaga 1

Lokal aktivitetsplan för fritids, grundskola och gymnasieskola – mall för nedladdning.

Bilaga 2

Lokal aktivitetsplan för grundsärskola och gymnasiesärskola – mall för nedladdning.

Bilaga 3

Förslag på årshjul för grundskola, gymnasieskola, grundsärskola och gymnasiesärskola.